

Univerzalna dostopnost do zdravstvenega varstva

Doc. dr. Tit Albreht
Nacionalni inštitut za javno zdravje
E-pošta: tit.albreht@nijz.si

Definicije – zasnove

Univerzalna dostopnost do zdravstvenega varstva
- UDZV (angl. Universal health coverage - UHC)
pomeni, da lahko tako posamezniki kot skupine oziroma skupnosti uporabljajo tiste zdravstveno-promocijske, preventivne, kurativne, rehabilitacijske in paliativne zdravstvene storitve, ki jih potrebujejo, zadostne kakovosti, da so učinkovite, ob tem, da ob tem ne izpostavijo posameznika finančnim tveganjem.

Definicije - zasnove (2)

Definicija UDZV uteleša tri medsebojno povezane cilje:

Pravičnost v dostopnosti do zdravstvenih storitev – vsakdo, ki potrebuje storitve naj bi jih prejel, ne samo tisti, ki lahko zanje plačajo neposredno.

Kakovost zdravstvenih storitev naj bi bila zadostna, da vodi k izboljšanju zdravja pri tistih, ki te storitve prejemajo

Posamezniki in prebivalstvene skupine morajo biti zaščiteni pred finančnimi tveganji, kar naj bi bilo zagotovljeno na tak način, da ljudje ne bodo izpostavljeni finančnim tveganjem.

Definicije – zasnove (3)

UDZV je trdno utemeljena v temeljni listini Svetovne zdravstvene organizacije iz leta 1948, ki je razglasila zdravje kot eno temeljnih človekovih pravic in na agendi Zdravja za vse (Health for All – HFA), ki so jo opredelili v listini iz Alma Ate leta 1978, katere 40.letnico praznujemo letos.

UDZV je tudi tista, ki je v presečišču vseh trajnosnih razvojnih ciljev (Sustainable Development Goals – SDGs), ki so povezani z zdravjem in prinaša upanje za boljše zdravje in zaščito za najbolj revne skupine prebivalcev sveta.

Nekaj dejstev

Vsaj polovico svetovnega prebivalstva še vedno nima polnega kritja osnovnih zdravstvenih storitev.

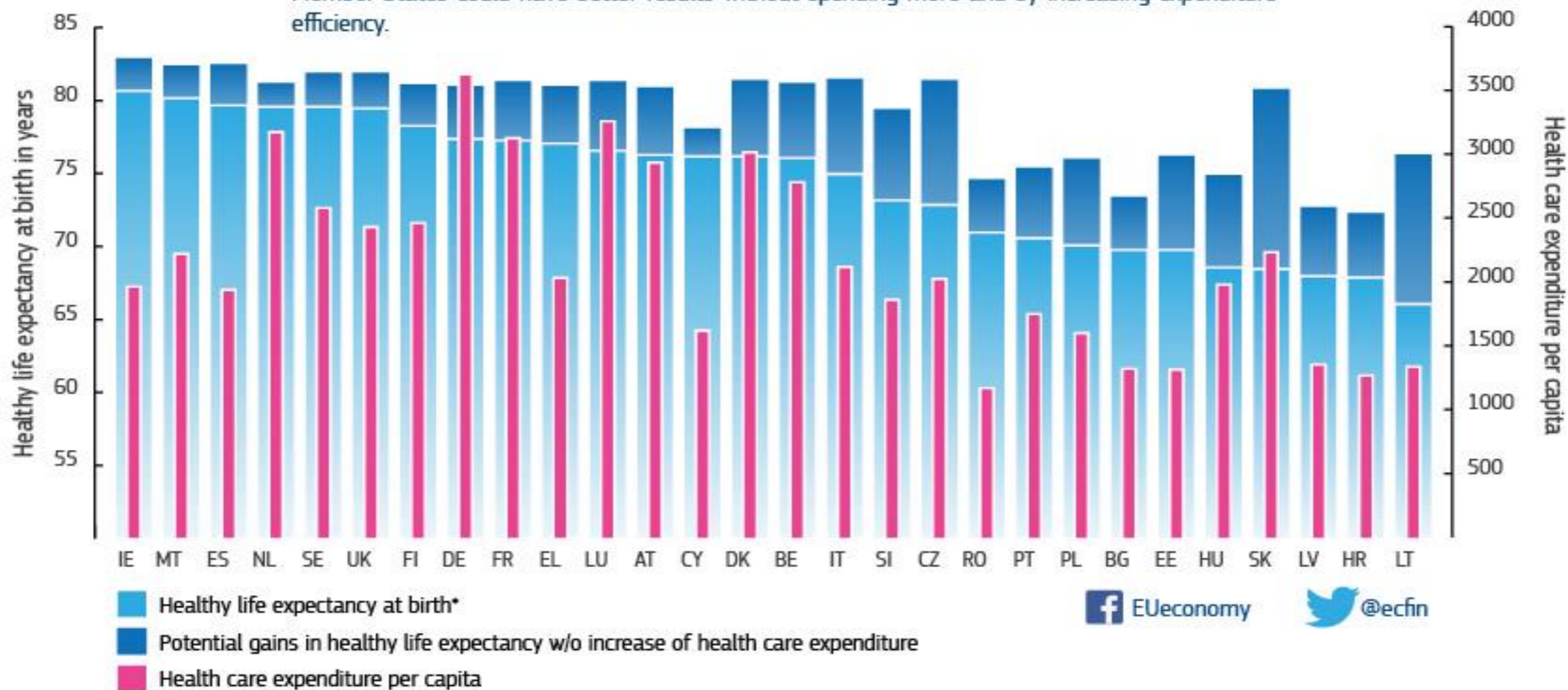
Približno 100 milijonov ljudi se še vedno nahaja v „skrajni revščini“ (saj živijo z **1,90 USD** na dan ali manj), zato ker morajo plačevati za zdravstveno varstvo.

Več kot 800 milijonov ljudi (skoraj 12% svetovnega prebivalstva) je porabilo več kot 10% proračuna gospodinjstva za plačila v zdravstvu

Vse članice OZN so se strinjale, da bodo poskušale doseči UDZV do leta 2030 kot del doseganja trajnostnih ciljev

A closer look at relative efficiency in EU healthcare systems

Member States achieve very different levels of health outcomes for the same money spent. All Member States could have better results without spending more and by increasing expenditure efficiency.

* According to Heijink R. et al, adjusted for the impact of lifestyle differences, such as smoking and alcohol consumption (2015)

Kaj UDZV ni?

UDZV ne pomeni izdatkov prosto dostopnost za vse možne zdravstvene intervencije, ne glede na stroške, saj si nobena država ne more privoščiti, da bi lahko nudila svojim prebivalcem vse storitve brez dodatnih stroškov na vzdržan način.

Pri UDZV ne gre le za financiranje zdravstva. Vključuje vse elemente zdravstvenega sistema: zdravstvene storitve, zdravstvene delavce, zdravstvene ustanove in komunikacijska omrežja, zdravstvene tehnologije, informacijski sistemi, vzvodi za zagotavljanje kakovosti ter upravljanje sistema in zakonodaja. Pri UDZV ne gre le za zagotavljanje minimalnega paketa zdravstvenih storitev, temveč za zagotavljanje postopne širitve kritja zdravstvenih storitev in finančne zaščite, s tem ko se povečuje razpoložljivost virov.

UDZV ne pomeni le dostopa do zdravstvenih storitev za posameznika, temveč vključuje tudi pristope na ravni prebivalstva, kot so javnozdravstvene kampanje, preventivni ukrepi, promocija zdravja in presejalni programi.

Korak v smeri UDZV pomeni približevanje pravičnosti, razvojnim priortetam ter socialni vključenosti in koheziji.

UDZV v Sloveniji

V Sloveniji UDZV označuje – med drugimi - nekaj ključnih značilnosti:

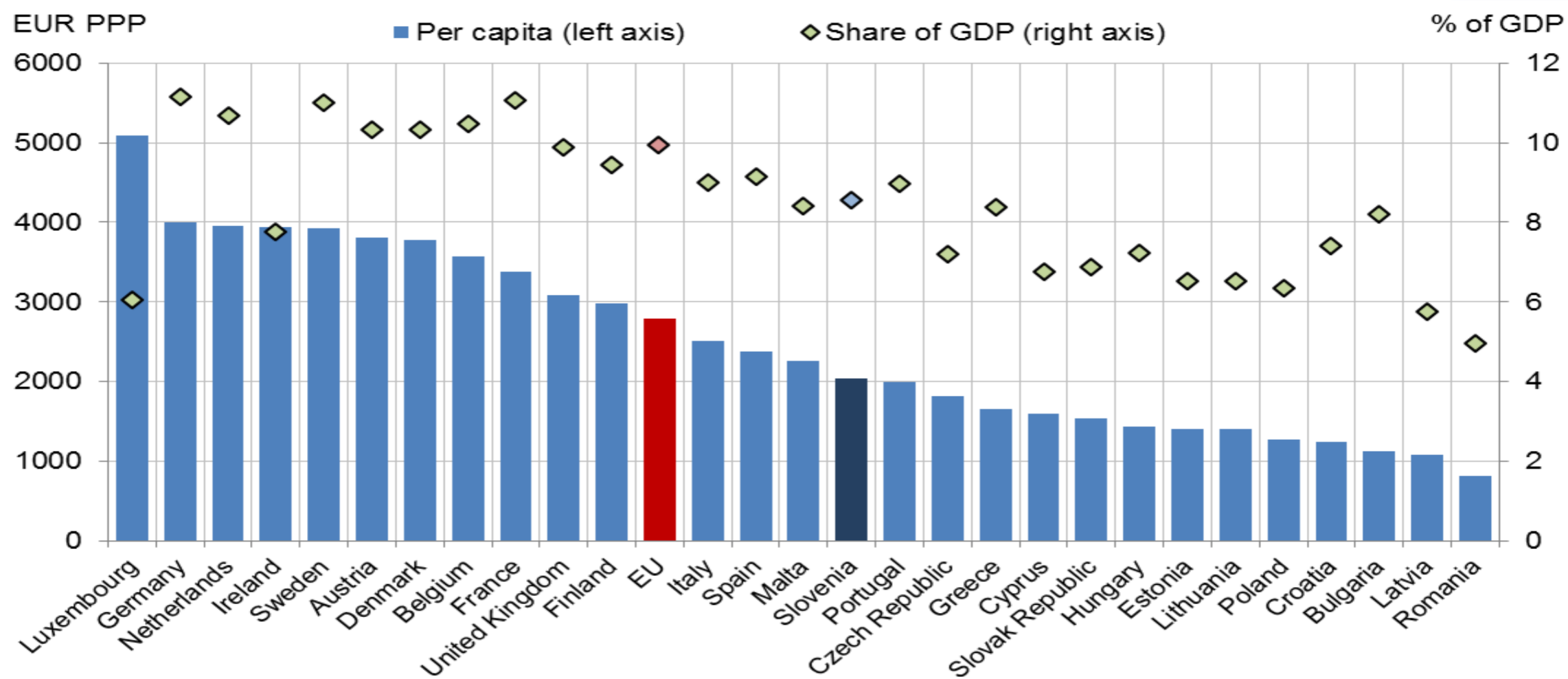
Univerzalno kritje z obveznim zdravstvenim zavarovanjem

Splošna pravica in dostopnost primarnega zdravstvenega varstva

Enakomerna razporeditev drugih izvajalcev zdravstvene dejavnosti po državi

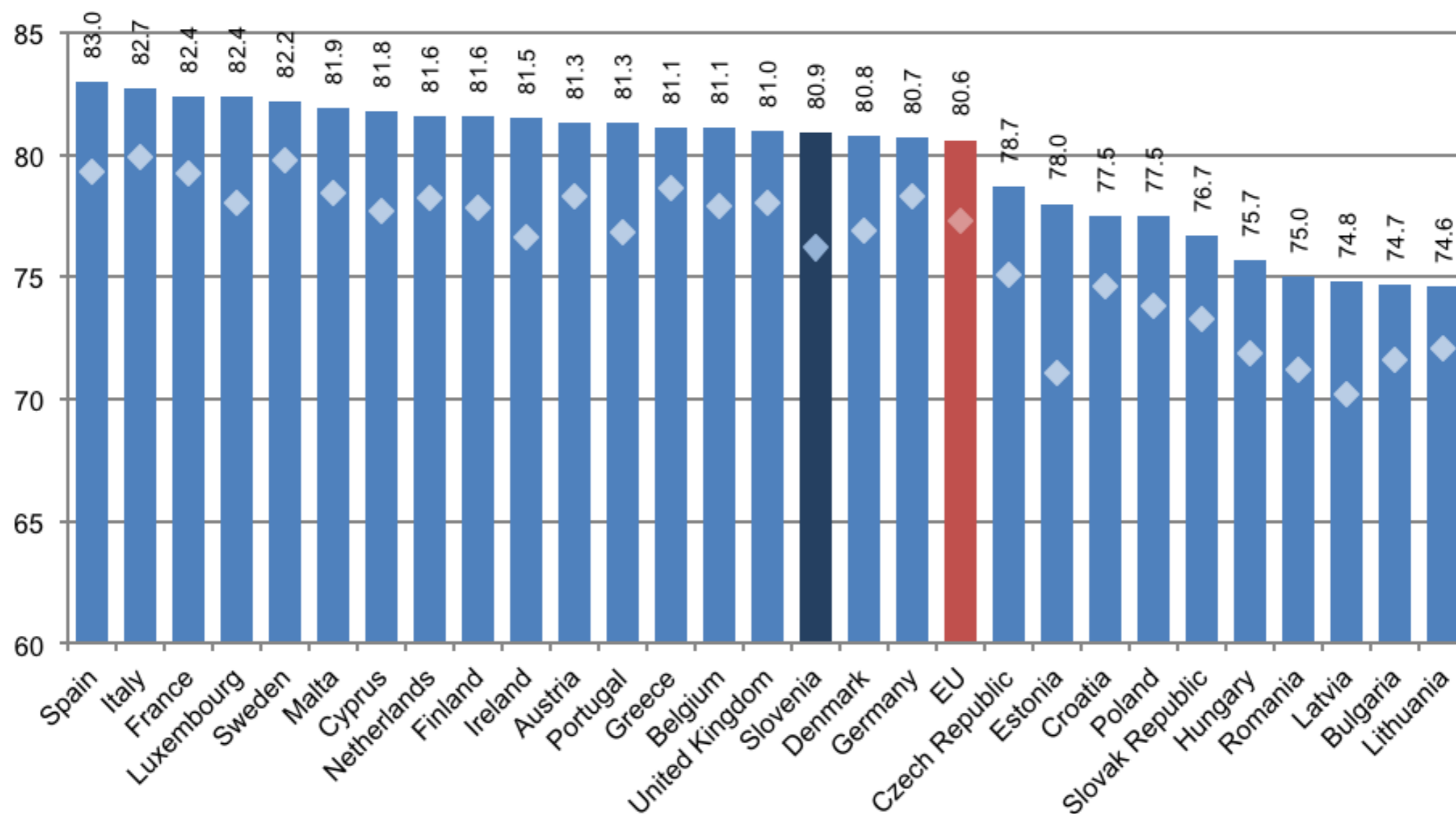
Izvajanje sistematičnih zdravstveno promocijskih, preventivnih in presejalnih programov

Zagotavljanje socialne vključenosti in socialne varnosti

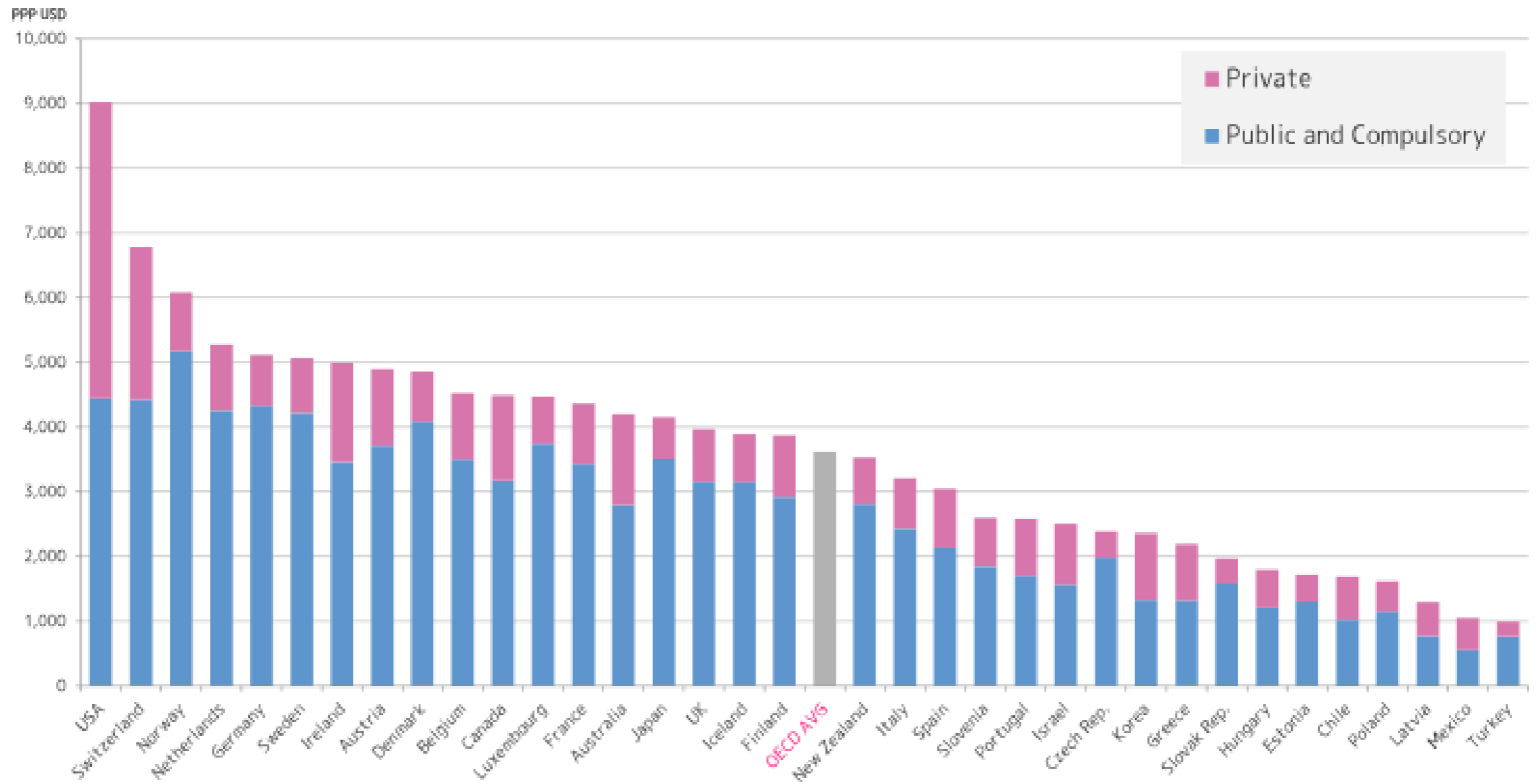

Years

■ 2015 ◆ 2000

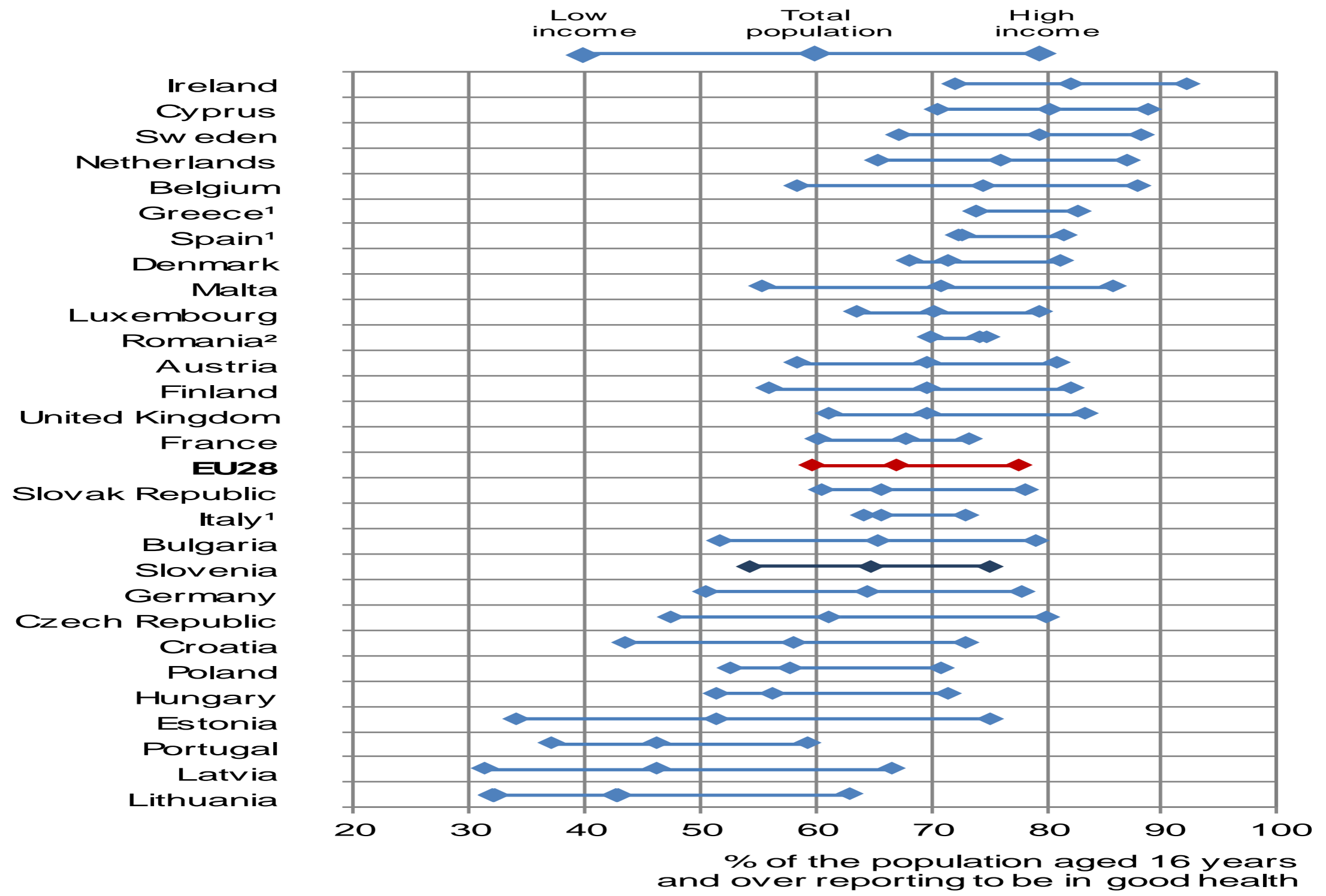

Health expenditure per capita, 2014 (OECD stat)

Preprečljive hospitalizacije za srčno popuščanje, astmo in sladkorno bolezen

Slovenija je ena od petih držav v EU z najnižjim deležem preprečljivih hospitalizacij zaradi srčnega popuščanja, astme in sladkorne bolezni
To je rezultat dobrega spremljanja kroničnih bolnikov ter dobre obravnave na primarni in sekundarni ravni

Kje so vrzeli v Sloveniji?

Gledano s stališča široke definicije UDZV:

- Preostale nezavarovane osebe – podatki ZZZS za 2017 govorijo o 3733 osebah, kar je realno zelo majhen delež
- Problematika dostopnosti storitev – večinoma vprašanje čakalnih vrst
- Pri dostopnosti še vedno prepogosto poudarek na geografski, torej fizični dostopnosti, in premalo na kakovosti
- Nerešeno vprašanje zavarovanja za dolgotrajno nego, ki je tudi po zdravstvenih računih ena od glavnih točk, kjer prihaja do osebnih izdatkov